

ДО БІОГРАФІЇ ОЛЕКСАНДРИ АВРАМІВНИ ДЕРЕВСЬКОЇ

Олександра Аврамівна народилася 1902 р. в м.Грозний у Чечено-Інгушетії, в сім'ї робітника-нафтовика. Закінчила Грозненську жіночу гімназію. Коли розпочалася імперіалістична війна, вона влаштувалася у військовий шпиталь дієтичною сестрою. Тоді вона й познайомилася з червоноармійцем Омеляном Деревським, який приходив відвідати свого друга. Так почалася родина Деревських [1, с.11; 3, с.14].

Одного вечора до її кімнати завітала незнайома жінка із маленьким хлопчиком. Вона виявилася тіткою Омеляна, а малюк його братиком. І привезла дитину саме до медсестри, рятуючи від голоду. Олександра не вагаючись залишила його у себе. Невдовзі, оглядаючи біля госпіталю хворих біженців, дівчина натрапила на померлу жінку, біля якої лежало маля в брудному ганчір'ї й забрала його додому, назвала Дмитриком. Трохи пізніше потрапила в сім'ю маленька Пана, її матір померла в шпиталі від тяжкого поранення.

Сім'я не мала постійного житла і кочувала за будовами нафтових вишок. Після Грозного перевели на Вознесенські промисли, а потім доля закидала в різні куточки Радянського Союзу - Поті, Майкоп, Баку, Сизрань, Сахалін. Велика Вітчизняна війна застала Деревських у м.Ставрополь Самарської області. Тут вона взяла під опіку ще чотирьох дітей [1, с.12].

Коли до їхнього міста прибув поїзд із сиротами з блокадного Ленінграду, сім'я поповнилась ще дев'ятьма малюками. На другому році війни в сім'ю потрапило двоє дітей з інтернату і десятеро дітей їхніх земляків [4, с.68-76]. Після Великої Вітчизняної війни Омелян Костянтинович отримав нове призначення – в місто Ромни Сумської області начальником будівельної контори тресту “Укрсхіднафторозвідка”. На той час родина Деревських налічувала двадцять дев'ять хлопчиків і дівчаток різних національностей. Багатодітній сім'ї було виділено будинок по вулиці Інтернаціональній, 14, а також автомашину “полтурку”. На цю адресу протягом багатьох років надходили численні телеграми, листи, посилки з продовольством. І не лише з різних кінців СРСР, а й з-за кордону. Відомий український поет Павло Тичина надіслав їм стільки книг, що діти створили цілу бібліотеку. Студенти Київського інженерно-будівельного інституту відправили родині посилки із взуттям, білизною, солодощами, іграшками. У 1946 р. Олександра Аврамівна взяла з

місцевого дитячого будинку відразу 10 дітей. Ще через деякий час у сім'ї з'явилося три дівчинки. У 1947 р. додалося ще п'ятеро. Останньою, хто увійшов до родини Деревських, була маленька дівчинка Катруся [1, с.13-14, 20; 2, с.19; 3, с.14].

На початку 50-х років Олександра Деревська захворіла. Її чоловік покинув сім'ю. Після тривалої хвороби, 22 травня 1959 р. у віці 57 років О.А.Деревська померла [2, с.19; 1, с.21]. На могилі Олександри Аврамівни в Ромнах встановлено пам'ятник, де висічені слова: “*Ти наша совість, наша молитва, Мамо. Земний уклін тобі. Твої діти*”. І під цим написом 48 імен - 31 син і 17 дочок [1, с.22].

За життя О.А.Деревська неодноразово обиралася депутатом Роменської міської ради. Була членом батьківського комітету місцевої школи. 29 травня 1952 р. вона отримала персональну пенсію. Указом Верховної Ради СРСР від 23 січня 1948 р. Олександра Аврамівна була нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора і медаллю “*За доблесну працю*” у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 20 березня 1974 р. Олександрі Аврамівні посмертно присвоєно звання “*Мати-героїня*”.

До 80-ї річниці з дня народження О.А.Деревської біля входу школи-інтернату, що носить її ім'я, відбулося урочисте відкриття пам'ятника Матері. Його авторами були архітектор А.Сіпко та скульптор О.Миненко. О.А.Деревській було присвячено документальний фільм “*Роменська мадонна*” режисера А.Слюсаренка, який на Міжнародному фестивалі в Лейпцігу зайняв перше місце і був удостоєний премії “*Золотий голуб*”. Художній фільм про сім'ю Деревських “*Свято печеної картоплі*” подарувала глядачам кіностудія імені О.Довженка. Вчені Кримської наукової обсерваторії відкрили малу планету №2400 і назвали її ім'ям Олександри Аврамівни Деревської [1, с.21-22].

Як дивовижна постать своєї епохи Деревська привернула увагу численних публіцистів, письменників, поетів, скульпторів, художників, кінематографістів, аматорів народної творчості. Кожен, як міг, віддав їй належне. І донині, через багато літ після її смерті, її люблять, пам'ятають тисячі людей.

-
1. *Нестеренко П.А.* Доли людської миті. - Суми: Видавництво “Джерело”, 2004.
 2. *Вертіль О.* Доли людської миті // Урядовий кур'єр. - 2010. - 2 жовтня. - №183. - С.19.
 3. *Вороненко М.В.* Берегині Сумщини. - Суми: Корпунк, 1997. - 14 с.
 4. *Шкаровська І.* Олександра Деревська та її сім'я. - К.: Веселка, 1985.